

Vad jag gjorde innan...

...alltså innan jag timrade om ladugården. Jo, kameran togs fram. Jag gick runt och fotade detaljer och helheter, närbilder på knutar och på andra finurliga lösningar. Kröp över allt skräp som samlat sig genom åren, hängde krokig arm i bjälkar och plåtade för att få med allt på bild som kunde underlätta i ett senare skede. Tog god tid på mig och många bilder blev det.

Tumstocken letades fram för att ta mått åt alla möjliga håll. Måtten togs i tum och fot eftersom jag gissade att när ladan byggdes använde man sådana måttenheter. Skisser ritades och måttsattes. Sedan började jag med det som jag har fått kritik för av mina närmaste. Jag gick runt byggnaden, runt på gården, ner till landsvägen och hela tiden funderade jag på hur jag ska ta itu med uppgiften. Startsträckan för mig är lång. Eller ställtiden, som det heter nu för tiden. Jag vill tänka igenom ordentligt innan jag börjar med något jag aldrig gjort förrut, men det visar sig att jag i alla fall har missat eller tänkt fel. Inga små fel drar jag mig till minnes. Och missar grovt gör jag då och då.

Det är alltså den fallfärdiga ladan som ingick i köpet av torpet som jag tänker renovera. Ladan är en lång lågbyggd lada som har använts som vedbod, hölada, lider, ladugård, torrdass och ett tak över gödselställen. Delen vedbod och hölada är stolpkonstruktion med 1-tumsplank som fasad medan ladugården och dasset är byggt i timmer. Lidret är ett tak som förbinder delen hölada med ladugård. Hela ladans tak består av spån som spikats på bakar. Senare har plåt lagts över delar av taket. Plåt som jag tror härstammar från den husvagnsfabrik som fanns i närheten.

Vi tror att ladan byggdes några år efter att torpet hade "avsöndrats", som det står i handlingarna, från stamfastigheten 1894. Nu är det tänkt att jag ska renovera den del som

består av vedbod och hölada. Efter ett par veckor hade jag funderat färdigt och startade med att stötta upp ladan ordentligt för att jag inte ska få den över mig när jag jobbar. Du måste tänka på säkerheten, var hustruns ord. Med hjälp av motorsågen skilde jag ladan och ladugården åt. Av en byggnad blev det två! Bottenstockarna och stockarna som sitter i takkonstruktionen kapades bryskt. Jag var beredd att släppa motorsågen och springa om byggnaderna skulle börja röra sig. Men det gick bra. Ladan hade med åren sjunkit ner en bra bit i marken så bottenstockarna var genomruttna och plankorna som utgjorde väggarna var ruttna nertill. Allt det måste ersättas för att kunna bygga upp ladan i ursprungliga mått. Takkonstruktionen, som består av stockar i två varv sammanfogade med knutar och dymlingar,nockstocken och rafter tänker jag behålla. Bakarna och takspånnet var genomruttet. Nya bakar ska till och där ovanpå pannplåt. Jag skulle vilja ha spåntak men det får bli en senare fråga.

Takkonstruktionen vilade på sex stycken 6 tums fyrkantstolpar som var infasade med tappar och hål i takkonstruktionen och bottenstockarna. Stolparna var också ruttna nedtill. En av stolparna var i sådant skick att jag fick fram ursprunglig längd och dimension. Nu måste jag på något sätt lyfta takkonstruktionen för att

kunna byta bottenstockarna och fyrkantstolparna. Att jag inte skulle kunna lyfta hela takkonstruktionen på en gång förstod jag. Konstruktionen var ju 15 fot bred och 25 fot lång och förmodligen för tung för domkraften. Och dessutom skulle det bli svårt att stötta det hela för att det ska bli säkert så jag kan jobba under konstruktionen. Jag måste lyfta en långsida i taget för att kunna byta ut bottenstockarna och fyrkantstolparna. Det kom jag fram till efter ett antal tänkevarv runt gården. Eftersom hela takkonstruktionen sjunkit ner så kan jag inte ställa dit nya stolpar med samma längd som originalen utan jag måste tillverka sex stycken som är kortare. Jag barkade tre 18 fot långa stockar och tillverkade sex 39-tums och de sex 47-tums stolpar som var orginallängden. De kortare stolparna tänkte jag senare använda till renoveringen av sommarladugården som står nere i skogen.

Eftersom konstruktionen var lång fick jag lyfta lite i taget på ett antal ställen längs hela långsidan. Jag använde en "kärningdomkraft", eller

kuggstångsdomkraft, som inte var den lättaste som fanns. Armmusklerna svälldes och kyskåpet tömdes snabbt.

Bottenstockarna som jag hade barkat passade jag på att dra fram genom gräset på morgondaggen. Då gled de lätt. Nu skulle de passas in ovanpå grundstenarna. Och skarvas ihop i knutar utan spik. Hål ska göras för

stolparnas tappar och sedan ska allt sänkas ner och varje stolpe ska passas in både i takkonstruktionen och i bottenstockarna. Därefter var det bara att göra likadant på den andra långsidan. Sedan ska de korta fyrkantstolparna bytas ut mot de längre stolparna med orginallängd. Och tre stockar ska läggas in på tvären för att hålla ihop långsidornas bottenstockar. Samma procedur igen med lyftning av takkonstruktionen, en långsida i taget, men nu vet jag hur det ska gå till. Jag har ju tränat en gång.

Du måste stadga varje stolpe ordentligt, sa en av grannarna. Annars blåser allt omkull! Jaha, tänkte jag och tog yxan och satte kurs in i skogen. Sex stolpar, fyra hörnstolpar och två stolpar på långsidorna där en tvärstock är fogad med en längsgående stock. Det blir...fjorton störrar att stadga med. Fyra fot lång och tre tum grov ungefär, gånger fjorton. Det tog ett par dagar att tillverka och fästa in störrarna mellan stolpar och bottenstockar. Bakarna fanns redan sedan jag hade sågat de sextioåtta stockarna som vägverket lade upp på gården när de löste in mark för att bredda landsvägen. Bakarna spikades fast i rafterna och sedan lade jag på pannplåten. Pannplåten fick jag billigt av en som rev en gammal ladugård uppe i Lappland. Bräderna,

eller ytterpanelen, var som sagt genomruttna nertill och alltså för korta. Det måste till omkring cirka etthundrafemtio nya sådana. En tum grova, tio fot långa med fallande bredder.

Under några år har jag gått och tittat snett på 5-6 granar på ett annat skogsskifte vi har. Granarna är höga och grova och förmodligen gamla

som står lite illa till i snårskog och sluttning. När jag fått ner den första granen sågade jag upp den i tio fots längder och monterade ihop Solosågen. Motorsåg, jigg och och fäste en hembyggd linjal på den första stocken. Nästan genast blev det stopp på sågen. En grov järnspik var orsaken. Jag tänkte inte på att sönerna i sin barndom hade byggt en koja här. Jag minns att det försvann en del spik ur förrådet, som förmodligen också hamnade i träden. Jag slog en signal till Logosol och nästa dag hade jag två nya motorsågskedjor. Det tog ett antal dagar att fälla granarna och såga upp 150 bräder. Jag hade väl 10-15 bräder på biltaket varje dag när jag återvände till torpet för middag och sömn.

När jag hade fått ihop bräder till panelen började jag spika upp dessa runt hela byggnaden. Brädhögen räckte också till nya ladudörrar. Gångjärnen och beslagen som satt på de gamla dörrarna flyttade jag till de nya. På vinden i stugan låg det plank som vi tror var det gamla köksgolvet. Det kom

nu till användning i ladan. Tidigare hade golvet i ladan bestått av bakar som låg direkt på marken.

Nu hade vi ett utrymme vi kunde använda till att förvara några trädgårdsverktyg, våra gamla cyklar och utemöblerna. Där vedboden tidigare fanns blev det ett lite bekvämare torrass. Stötterna jag satte upp för att hindra ladan att

rasa under byggtiden fick stå kvar. Jag tordes inte ta bort dem. Kanske hela ladan rasar. Några av besökarna vi hade undrade om jag inte tordes ta bort dem, eller hur det var med självförtroendet, eller om det var ett fuskbygge. Nåja, sånt får man stå ut med. Men efter två år tog jag mod till mig...

Några av besökarna under byggtiden.

Lars Holmqvist

Måttförklaring:

1 tum = ca 2,5 cm

1 fot = ca 30 cm